

การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติดในประเทศไทย

Development of Models and Standards for Health Tourism to Modify Addictive Behaviours in Thailand

ชุรีภรณ์ เสี่ยงล้ำ^{1,*}, งามเนตร เอี่ยมนาคะ², และ จิโรจ สินขวานนท์³

Chureporn Sianglam¹, Ngamnetr Eiamnakha², and Jirot Sindhvananda³

ABSTRACT

This research is both qualitative and action-based, aiming to analyze the current situation and opportunities for developing health tourism to modify addiction behaviors and promote the country's health economy. It also provides recommendations for the systematic management of Behavioral Tourism to support the Thailand Medical Hub. The research methodology consists of a literature review related to Behavioral Tourism, alongside action research involving stakeholders in the study area. Qualitative research methods, including focus group discussions and in-depth interviews, were also utilized to gather comprehensive insights. The research findings highlight critical theoretical concepts applied to modifying addictive behaviors, as well as models and guidelines for establishing Behavioral Tourism standards in Thailand. Key aspects include reinforcing factors for behavior modification, processes and techniques for behavior change, and the relationship between addiction treatment perception and the general public's service demands. Furthermore, the study emphasizes the importance of continuous care processes, the development of service providers, and the promotion of Thai entrepreneurs. It offers policy recommendations, suggesting that the Department of Health Service Support establish guidelines for educating entrepreneurs in systematic management, enhancing their knowledge and skills, and designing business models that foster private sector collaboration for sustainable development.

Keywords: behavior modification; drug addiction; health tourism; international medical hub

ARTICLE INFO

Article History:

Received : March 20, 2023

Revised : June 22, 2023

Accepted : December 18, 2024

¹ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กองสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลป์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, ประเทศไทย*

² นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ กองสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลป์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, ประเทศไทย

³ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, ประเทศไทย

¹ Public Health Academic Practitioner, Division of Health Establishments and Medical Practices, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health, Thailand*

² Senior Public Health Academic Specialist, Division of Health Establishments and Medical Practices, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health, Thailand. E-mail: ngamnetr@gmail.com

³ Director of the Academic Affairs Bureau, Boromarajonani College of Nursing, Ministry of Public Health, Thailand. E-mail: jsindhva@gmail.com

* Corresponding author, E-mail: Chureporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติดให้เป็นการประกอบกิจการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพของประเทศ และเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการจัดการเชิงระบบ สนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพในระดับนานาชาติ วิธีการวิจัยประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรม พัฒนาเครื่องมือการวิจัยและแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยระดมสมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการเพื่อสุขภาพในพื้นที่การศึกษา ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติด รูปแบบและแนวทางกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมในประเทศไทย ปัจจัยเสริมแรงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด กระบวนการและเทคนิคปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความสัมพันธ์ของการรับรู้เกี่ยวกับการบำบัดการเสพติดกับความต้องการในการเข้ารับบริการของประชาชนทั่วไป กระบวนการดูแลต่อเนื่อง การพัฒนาผู้ให้บริการและส่งเสริมผู้ประกอบการคนไทย รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการจัดการเชิงระบบ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการประกอบกิจการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติด การพัฒนาความรู้และทักษะผู้ให้บริการเพื่อนำไปสู่การออกแบบธุรกิจใหม่ (Business Model) ที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การปรับพฤติกรรม, การเสพติด, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, ศูนย์กลางบริการสุขภาพในระดับนานาชาติ

บทนำ

ปัญหาสุขภาพได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการพัฒนาต่อรูปแบบเฉพาะทางด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากผู้คนให้ความสำคัญและมีเป้าหมายต่อการใช้เวลาและเงินเพื่อการปรนนิบัติตัวเองให้มีสุขภาพที่ดี อีกทั้งการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรื่นรมย์ที่ผู้คนเต็มใจใช้จ่ายเพื่อความสุข รัฐบาลทุกประเทศจึงมุ่งพัฒนานโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสุขภาพของประเทศหลังผ่านพ้นสถานการณ์โควิด-19 ที่โลกต้องการการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพให้กับประชาชนอย่างเร่งด่วน การท่องเที่ยวเพื่อปรับพฤติกรรมสุขภาพเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ทางการท่องเที่ยวที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างมีมาตรฐานในประเทศไทย เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่ามีความต้องการทางการตลาดของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีกำลังจ่ายมูลค่าสูง ประกอบกับ ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีการรายงานในฐานะข้อมูลการสำรวจทางการตลาดว่ามีสถานฟื้นฟูสุขภาพเป็นลักษณะการจัดบริการที่

หรูหรา ราคาแพง (Luxury Rehabilitation) มากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (23 แห่ง) (Rehab Path Luxury, 2022) ด้วยมุมมองของผู้รับบริการในแง่ความคุ้มค่า ภูมิอากาศ การเดินทาง ความปลอดภัยในการใช้ชีวิต การให้บริการด้านคำปรึกษา อัตลักษณ์ของคนไทย การพักผ่อน รวมทั้งการได้รับวีซ่าระยะยาว 90 วันของประชาชนบางประเทศ อย่างไรก็ตามกลไกทางการตลาดและส่วนขาดของมาตรฐานการประกอบกิจการในประเทศไทย อาจเป็นข้อจำกัดของโอกาสทางการแข่งขันและการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ซึ่งหากข้อจำกัดดังกล่าวได้รับการปรับปรุงและส่งเสริมจากมาตรการของภาครัฐ ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเพิ่มได้อีก โดยประมาณจากสถานการณ์ของการประกอบกิจการ จำนวน 20 แห่งๆ ละ 15 คนต่อเดือน คิดเป็น 3,600 คนต่อปี มีค่าบริการ 10,000 USD ต่อเดือนนั้น จะสามารถนำเงินตราเข้ามาได้ถึงปีละ 36,000,000 USD หรือ 1,188,000,000 บาทต่อปี (Boonchaiyanichwatana *et al.*, 2022)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมและการเสพติดในประเทศไทย จึงได้รับการพัฒนาขึ้นเมื่อนำเสนอหลักการ แนวทางการพัฒนามาตรฐานที่ดำเนินการในกลุ่มกิจการฟื้นฟูสุขภาพหรูหราราคาสูง (Luxury Rehabilitation) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงวิชาการสำหรับการเสริมสร้างโอกาสของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพในระดับนานาชาติ (Wellness Hub) ก่อให้เกิดการยอมรับในระดับนานาชาติมากขึ้นจากการประยุกต์ใช้มาตรฐานสากลด้านการบริการ Luxury Rehabilitation เพื่อให้การประกอบกิจการลักษณะดังกล่าวได้รับการขึ้นทะเบียนและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกลุ่มบริการใหม่สร้างรายได้ได้อย่างมีคุณค่าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรของการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงใช้วิธีการภาคตัดขวาง (Cross-sectional research design) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการศึกษา ณ ช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ที่เป็นตัวแทนของการวิจัยในการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยคัดกรองตัวอย่างการศึกษาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) เป็นผู้รับบริการในสถานพยาบาลหรือประกอบการเพื่อสุขภาพที่ขึ้นได้รับอนุญาตจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพให้ประกอบกิจการ

(2) มีคุณสมบัติที่สามารถเป็นตัวอย่างของการศึกษาได้โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล (subject selection and allocation) คือ ไม่จำกัดเพศ และยินดีให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามการวิจัย

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่มจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจบริการสุขภาพ ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการสถานพยาบาล ผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพทั้งที่ได้รับอนุญาต

จากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และขึ้นทะเบียนเป็นสถานบำบัดยาเสพติดในสังกัดกรมการแพทย์ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

(1) สังเคราะห์เอกสาร ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการปรับปรุงพฤติกรรม

(2) สรุปผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลสำคัญ เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัยและแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

(3) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการภาคตัดขวางในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการศึกษา โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) ใช้แบบสอบถามแบบ 5 ตัวเลือกแบบ Likert Scale โดยทำการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากผู้รับบริการที่มาติดต่อธุรกรรมที่ศูนย์บริการธุรกิจสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จำนวน 30 ชุดแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น 95% แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมในประเทศไทย

(4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมสมองผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ กรมการท่องเที่ยว และสำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อรับฟังความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโอกาส ความท้าทาย หรือข้อจำกัดของการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

(5) นำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านสุขภาพและการท่องเที่ยวที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์สูงในกิจการด้านการปรับปรุงพฤติกรรม จำนวน 10 คน เพื่อระดมความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบ มาตรฐานบริการ และการส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของประเทศไทย

(6) จัดการประชุมหรือผู้เกี่ยวข้องสำคัญ เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม สนับสนุนการสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพของประเทศไทย

(7) นำเสนอและเผยแพร่ผลการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นกิจกรรมต่อยอดการพัฒนาสถานกักกันในกิจการเพื่อสุขภาพ (Wellness Quarantine) ของประเทศไทย

ผลการวิจัย

3.1 สรุปผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมในประเทศไทย ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการบำบัดการเสพติดกับความต้องการในการเข้ารับบริการของประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการสถานพยาบาลหรือสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ยังมีการรับรู้เกี่ยวกับการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด แต่หากสมาชิกครอบครัวมีความเสี่ยงทางพฤติกรรมปัญหาพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เช่น การติดยาเสพติดหรือยาบางชนิด การติดเกมหรือติดการพนัน การติดสื่อออนไลน์ การเสพติดความฟอม การติดเสริมความงาม และอาการใคร่ไม่รู้ลืม ก็ให้ความสนใจที่จะเข้ารับบริการทั้งในสถานพยาบาลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และสถานบำบัดและฟื้นฟู ดังตารางที่ 1.

Table1. Participants' opinions regarding health tourism formats and standards for behavior modification in Thailand

Assessment issue	N = 400		Level of Agreement
	$\bar{x}$	SD	
1. Various addictive behaviors are an urgent public health problem that should be addressed.	3.83	0.86	A
2. A family member or someone you know has a behavioral health problem that should be adjusted or treated or rehabilitate.	3.62	0.96	A
3. Thailand still lacks health behavior modification services for citizens.	4.52	0.64	S
4. Operating a health behavior modification service business should be legal and in accordance with academic principles.	4.06	0.74	A
5. Health behavior adjustment service should be a service provided in a hospital.	4.08	0.79	A
6. Behavior modification clients should receive care that does not create a hospital-like feeling.	4.50	0.65	S
7. Fostering an appropriate environment is an important factor in the effectiveness of adjusting health behaviors of service recipients.	4.53	0.64	S
8. Health behavior adjustment service is a service business for people who can pay for expensive luxury services.	4.29	0.68	A
9. Behavioral change in Thailand can be classified as health tourism.	4.52	0.64	S
10. The government should promote behavior modification services so that people can access them equally, comprehensively, and fairly.	4.64	0.53	S
11. Health behavior problems affect the health of Thai people and the development of the country's human resources.			
1 Addiction to cigarettes or alcohol	4.06	0.81	A
2 Addiction to sleeping pills or certain drugs	4.05	0.73	A
3 Addiction to games or gambling	4.43	0.75	A
4 Online media addiction	4.05	0.64	A
5 Addiction to thinness	4.36	0.63	A
6 Anorexia Nervosa	4.06	0.64	A
7 Sex Addiction	4.13	0.73	A

*S = Strongly Agree, A = Agree

โดยสรุปประเด็นความคิดเห็นในภาพรวมข้อคำถามใหญ่ 11 ข้อ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงความ
 คิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) ปัญหาการขาดแคลนบริการด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพสำหรับประชาชนของไทย
- 2) ผู้รับบริการปรับพฤติกรรมไม่ใช่ผู้ป่วย แต่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดดูแลในกระบวนการที่ต่อเนื่อง ดังนั้น ในการเข้ารับบริการ จึงควรได้รับการดูแลแบบที่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเหมือนอยู่ในโรงพยาบาล
- 3) การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของการปรับพฤติกรรมสุขภาพของผู้รับบริการ เช่น มาตรการทางภาษี การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ การพัฒนามาตรฐานผู้ให้บริการ เป็นต้น
- 4) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในประเทศไทย สามารถจัดให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้
- 5) รัฐควรส่งเสริมให้มีบริการปรับพฤติกรรมให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรม

3.2 สรุปผลการศึกษาเชิงปฏิบัติการ

จากการระดมความเห็นเชิงปฏิบัติการ พบว่า ประเทศไทยมีโอกาสด้านการพัฒนา รูปแบบและมาตรฐานบริการของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ หากผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุนจากรัฐทั้งทางด้านการลงทุน องค์ความรู้ ความพร้อมด้านกำลังคน การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีด้วยการพัฒนากฎระเบียบใหม่ต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกทางการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการสร้างการยอมรับให้เกิดแก่สังคมว่า การพัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมสุขภาพ เป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะได้พัฒนาวัฒนธรรมใหม่ด้านบริการสุขภาพที่จะก่อให้เกิดการพัฒนากำลังคนวัยแรงงาน การจ้างงาน สร้างรายได้เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านบริการสุขภาพและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสุขภาพ (Health for Wealth) ของประเทศโดยนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่สนับสนุนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้คนที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมสุขภาพไปพร้อมกัน ซึ่งการเดินทางสู่เป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยการเรียนรู้และจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนวัฒนธรรมบริการที่เหมาะสมสำหรับบริบทของประเทศไทย

3.3 สรุปผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

พบว่า กระบวนการดูแลเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องเริ่มต้นจากการยอมรับโดยตัวบุคคลที่ได้รับความรู้ มีความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมการบำบัดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการให้เป็นแบบการดูแลเฉพาะบุคคล (Personalized Behavioral Rehabilitation) ด้วยกระบวนการเชิงบวกในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีการใช้ศาสตร์วิทยาการเสพติดบูรณาการร่วมกับศิลปะการสร้างความสุขและความมั่นคงทางจิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณในรูปแบบเวลเนส (Wellness) และการเสริมแรงให้กับความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอย่างเข้าใจในเหตุและผลของพฤติกรรม รวมทั้งเห็นประโยชน์ของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่การมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยความร่วมมือของผู้รับบริการบำบัด ทั้งนี้ผู้ให้การดูแลบำบัดพฤติกรรม

เสพติด ต้องเป็นบุคลากรที่ผ่านการศึกษาอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง และสิ่งสมประกอบการณ์ทำงานที่เหมาะสมกับการให้การดูแลบำบัดผู้รับบริการเป็นรายบุคคล

ในด้านการจัดการองค์ประกอบของการจัดการบริการแบบเวชเนส เพื่อสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ต้องคำนึงถึงการสนองตอบความต้องการของผู้เข้ารับการบำบัดที่ครบครันทั้งทางกายภาพ จิตใจ จิตวิญญาณ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความสุขสบายและสงบสุข การสร้างความคุ้นเคยในสิ่งแวดล้อมระหว่าง การพำนักระยะยาว ด้วยปัจจัยบริการทั้งสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การพำนักอาศัย อาหารการกินที่เหมาะสมกับการบำบัดพฤติกรรม การดูแลด้วยยาโดยกระบวนการทางการแพทย์ รวมทั้งการให้บริการตามหลัก ผู้รับการบำบัดเป็นศูนย์กลาง (client-centered) ด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างมีความรู้ ความเข้าใจ การให้เกียรติและ สัมผัสที่อ่อนโยนและเป็นมิตรของผู้ให้บริการทุกระดับ และการวางแผนกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมกับการ รักษาจิต-สังคม (Psycho-social treatment) ของผู้รับการบำบัด เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างการยอมรับ ของผู้เข้ารับการบำบัดว่ากิจกรรมบำบัดนั้นๆ ว่าถูกออกแบบมาเป็นพิเศษเพื่อเขาโดยแท้จริง เกิดความรู้สึกที่ชื่นชม และมีความสุขกับการบำบัดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองในระยะยาว เพิ่มประสิทธิภาพของ โปรแกรมบำบัด รวมทั้งความอดทนและมุ่งมั่นต่อการลด ละ เลิกพฤติกรรมเสพติดของผู้รับการบำบัด นอกจากนี้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับการบำบัดด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจใน วัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ การให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยและเคารพในความ เป็นส่วนตัว เป็นสิทธิที่ผู้เข้ารับการบำบัดควรได้รับการดูแลอย่างเคารพและสมศักดิ์ศรี

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะสร้างการรับรู้เกี่ยวกับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ที่ประเทศไทยจะสามารถจัดให้มีได้โดยผู้ประกอบการคนไทย ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มจากการพำนักระยะยาวใน ระหว่างการบำบัดที่ต้องมีกระบวนการต่อเนื่อง มีลักษณะเฉพาะของการจัดการที่ต้องอาศัยความชำนาญของ ผู้ประกอบการ ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการสถานพยาบาลหรือสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ รวมทั้ง ความสามารถในการดูแลอย่างครบวงจรตั้งแต่แรกเริ่ม ดูแล จนกระทั่งจำหน่ายออกเมื่อเสร็จสิ้นการบำบัดและติดตาม ประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในระยะยาวอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและถูกต้องตามหลักวิชาการของ วิทยาการเสพติด ดังนั้น การเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการคนไทย จึงเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งของการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรม กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จึงควรจัดทำมาตรฐานสำหรับการจัดการบริการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพโดยเฉพาะ รวมทั้งควรกำหนดให้เป็นสาขาบริการสุขภาพที่สงวนไว้สำหรับคนไทย เท่านั้น ตลอดจนออกมาตรการเฝ้าระวังการจัดบริการที่ไม่ได้มาตรฐานหรือการประกอบกิจการที่มีความเสี่ยงหรือ แอบแฝงต่างๆ

ความเห็นสำคัญต่อการจัดการเชิงระบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมสนับสนุนการ ขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพในระดับนานาชาติ ด้วยการสนับสนุนการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย จัดการข้อมูลด้านพฤติกรรมเสพติดที่มีอยู่ทั้งในประเทศไทยและในโลกร่วมกับการศึกษาวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ

การบ่งชี้ความรู้และตระหนักถึงภัยสุขภาพและภัยสังคมจากพฤติกรรมเสพติดให้กับสังคม เพื่อนำไปสู่การดำเนินนโยบายรัฐที่ขับเคลื่อนด้วยการตลาด (market-driven public policy) การพัฒนากฎหมายใหม่ การเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ให้บริการให้มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการดูแลสุขภาพองค์รวม (holistic care) และการดูแลข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural care) ส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสูงและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการประกอบกิจการดังกล่าว นอกจากนี้ การใช้โอกาสของนโยบาย Medical Hub ซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะที่ได้รับการขับเคลื่อนโดยรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ก็เป็นการสร้างช่องทางหรือกลไกการขับเคลื่อนใหม่ๆ ทั้งที่เป็นการปรับปรุงเชิงโครงสร้างสำคัญในระบบบริการสุขภาพ พัฒนาความร่วมมือภาครัฐและเอกชนให้เป็นเครื่องมือสำคัญทางการลงทุนและมีการมีส่วนร่วมในระบบบริการสุขภาพเพื่อการแข่งขัน การขยายพื้นที่ทางการตลาดของบริการสุขภาพไทยในระดับโลก การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อแสดงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย รวมทั้ง มาตรการสุขอนามัยและสาธารณสุขในการรับมือกับโรคระบาดใหม่ เช่น โรคโควิด-19 โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ เป็นต้น เหล่านี้ เป็นกลยุทธ์เพิ่มโอกาสและบทบาทของประเทศไทยด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรม ที่นำเสนอความแปลกใหม่ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มเป้าหมายกำลังซื้อสูงและมีความต้องการเฉพาะ ด้วยการนำเสนอการจัดบริการที่หรูหรา ราคาแพง และให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพองค์รวมแบบเวเลนซ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและมีระบบนิเวศธุรกิจที่ต่อยอดการพัฒนาได้อย่างหลากหลาย และผลการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว เป็นแนวทางประยุกต์ใช้หลักการทางทฤษฎีในการจัดบริการดูแลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในสถานบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเสพติดที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 1

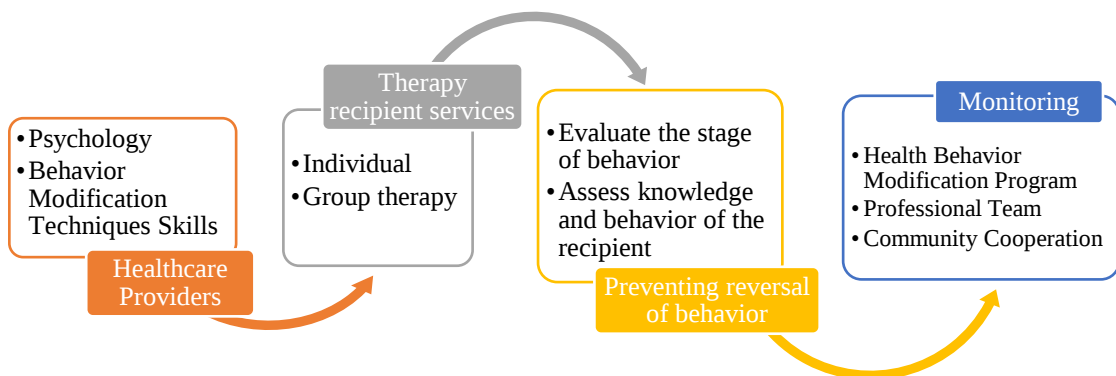

Diagram 1. Principles of behavior modification care services in drug rehabilitation facilities

นอกจากนี้ จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประเทศไทยมีโอกาสสูงในการสร้างศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางการลงทุนและการสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวด้วย มาตรการทางภาษี เงินอุดหนุนเบี้ยต่ำ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ การพัฒนา

มาตรฐานผู้ให้บริการ เป็นต้น รวมทั้งการประกอบกิจการควรได้รับการส่งเสริมให้มีมาตรฐานตามกฎหมายและจัดบริการต่างๆอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยบุคลากรวิชาชีพเฉพาะทางด้านสุขภาพและผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนที่ผ่านการศึกษาอบรมมาเฉพาะทาง ซึ่งหากเป็นการบำบัดพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องใช้ระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง ก็ควรเป็นการจัดบริการในสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ที่จำเป็นต้องการควบคุมราคาค่าบริการที่เหมาะสมสำหรับประชาชนไทยให้สามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรมส่วนการเพิ่มเติมความหรูหราแบบครบวงจร ควรจัดเป็นบริการสำหรับการสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชาวต่างชาติเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากผู้รับบริการและผู้ประกอบการ อาจแสดงได้ตามแนวคิดการพัฒนาในแผนภาพที่ 2

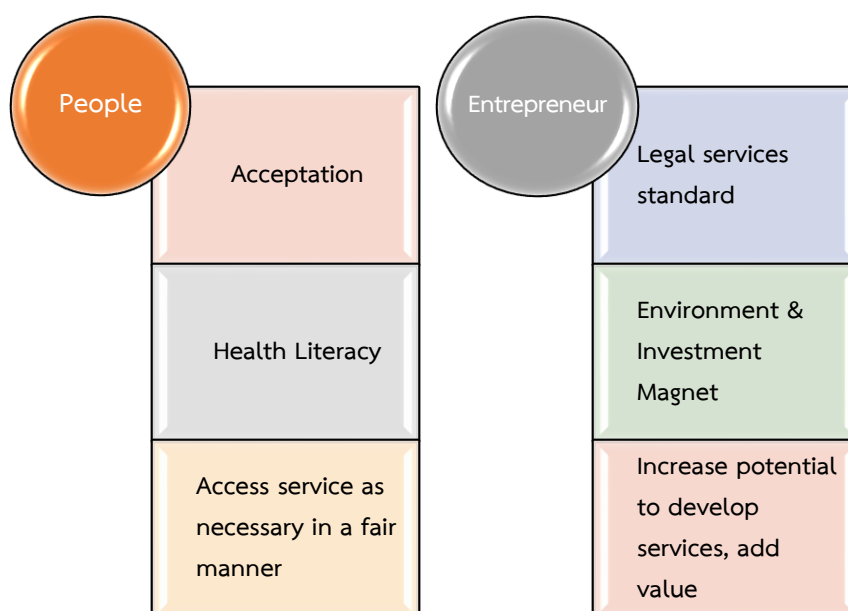

Diagram 2. The concept of developing a model and standard of health tourism to adjust addiction behavior

อภิปรายผล

4.1 หลักการจัดบริการปรับพฤติกรรมเสพติด

สถานพยาบาลหรือสถานประกอบการที่จัดบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการเสพติดร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรพัฒนาหรือออกแบบบริการบนพื้นฐานแนวคิดหลักของทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ที่ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้บุคคลนั้นจะได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมตามภูมิหลัง สภาพแวดล้อม และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสพติดของบุคคลอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรม ร่วมกับ แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) (Ajzen,

1985) ที่มุ่งสร้างเสริมความเชื่อและทัศนคติของบุคคลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และความสามารถควบคุมพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆให้เกิดผลดังที่ตั้งใจ รวมถึงการไม่กลับไปมีพฤติกรรมเสพติดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Csirmaz & Pető (2015) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพเป็นแนวโน้มที่เติบโตขึ้นทั่วโลก โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลระหว่างสุขภาพกายและจิตใจ ผ่านกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพและการปรับพฤติกรรม มีการออกแบบโปรแกรมที่เน้นสุขภาพองค์รวม เช่น การใช้บริการสปา ธรรมชาติบำบัด และกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลาย ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติดเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการใช้เทคนิคที่เน้นการเสริมพลังให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าในตัวเองตามแนวคิดของ Bandura (2004) เพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจในการฟื้นฟูสุขภาพจิตและพฤติกรรมที่ยั่งยืน และการศึกษาของ Andreu *et al.* (2021) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีการผสมผสานนวัตกรรม เช่น เทคโนโลยีดิจิทัลหรือแอปพลิเคชันเพื่อสุขภาพ ช่วยเพิ่มโอกาสในการปรับพฤติกรรม โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อวิเคราะห์ความคืบหน้าและปรับแผนการดูแลตามความต้องการเฉพาะบุคคล ทั้งนี้ การออกแบบบริการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงควรคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่อาจมีผลต่อการยอมรับและความสำเร็จของกระบวนการบำบัด

เมื่อเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่จำแนกได้ตามลักษณะการปฏิบัติและความตั้งใจของบุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนขึ้นลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยต่าง ๆ นั้น ผู้ให้การดูแลบำบัดเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญของการปรับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ที่นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavioral Process) ของบุคคลตามขั้นตอนต่างๆ ที่เป็นแบบแผนของการจัดกิจกรรมในสถานบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเสพติด ซึ่งแนวคิดสำคัญของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่นำมาประยุกต์ใช้กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด คือ แนวคิดของ Bandura ที่เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการกระทำได้สิ่งหนึ่งด้วยความสามารถตนเอง ภายใต้บรรยากาศ สภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าที่ส่งเสริมให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองและคาดหวังในผลลัพธ์การปฏิบัติที่ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง (Bandura, 2004) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การเสริมแรงปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด คือ การสร้างสมดุลของปัจจัยทั้งสาม คือ พฤติกรรมสุขภาพ องค์ประกอบของบุคคล และสิ่งแวดล้อม ให้ปัจจัยดังกล่าวสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องกันในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างศาสตร์วิทยาการเสพติดและศิลปะของการดูแลด้วยความรักในการทำให้แต่ละปัจจัยมีผลต่อกันและกันในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลดังแสดงในแผนภาพที่ 3

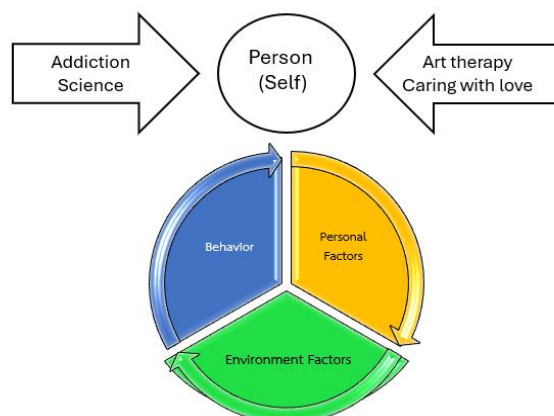

Diagram 3. The main factors associated with Addictive Behavior Modification

Source: Applied from Bandura (1995, 2004)

4.2 รูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมกาเสพติดในประเทศไทย

การศึกษาของ Backman *et al.* (2023) พบว่าบทบาทของสิ่งแวดล้อม (restorative environments) ช่วยฟื้นฟูในการสร้างสมดุลทางอารมณ์และลดความเครียดในผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมการบำบัดสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดธรรมชาติ เช่น สวนหย่อม แม่น้ำ หรือภูเขา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นกระบวนการฟื้นฟูและลดการกลับไปมีพฤติกรรมเสพติด สอดคล้องกับ Lim *et al.* (2016) ได้ระบุว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การศึกษานี้เปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการครั้งแรกและกลุ่มที่กลับมาซ้ำ พบว่ากลุ่มที่กลับมาซ้ำมีความพึงพอใจในบริการที่มีคุณภาพสูงและมีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากข้อมูลนี้สามารถนำไปพัฒนามาตรฐานการให้บริการในประเทศไทย โดยการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับนักท่องเที่ยวผ่านการบริการที่ใส่ใจและตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม และการศึกษาของ Goodarzi *et al.* (2016) ได้ศึกษากรณีของเมืองชาเรน ประเทศอิหร่าน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำพุร้อนที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีบริการครบครัน เช่น การบำบัดด้วยน้ำแร่ การนวดบำบัด และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชน เป็นแนวทางที่สามารถใช้กับบริบทของประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความหลากหลาย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง เป็นต้น ซึ่งสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ในบริบทของประเทศไทย จำเป็นต้องสร้างความรอบรู้ด้านพฤติกรรมเสพติดให้กับประชาชนไทยก่อนที่จะส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาใช้บริการและพักผ่อนในระยะเวลาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติดในประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับให้แก่สาธารณะ เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาชนยังมีการรับรู้เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด อย่างไรก็ตาม หากสมาชิกครอบครัวมีความเสี่ยงทางพฤติกรรมปัญหาพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เช่น การติดยานอนหลับหรือยาบางชนิด การติดเกมหรือคิดการพนัน การติดสื่อ

ออนไลน์ การเสพติดความผอม การดิเคสริมความงาม และอาการไคร้ไม่รู้ลืม ก็ให้ความสนใจที่จะเข้ารับบริการทั้งในสถานพยาบาล สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และสถานบำบัดและฟื้นฟู ซึ่งรัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนไทยได้เข้าถึงบริการดังกล่าวตามความจำเป็น โดยต้องเสริมสร้างให้สังคมรับรู้ว่าผู้รับบริการปรับพฤติกรรมไม่ใช่ผู้ป่วย แต่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดดูแลในกระบวนการที่ต่อเนื่องในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร

สรุป

ประเทศไทยมีโอกาสดูสูงยิ่งในการเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพในระดับนานาชาติ ทั้งโดยนโยบายรัฐที่ชัดเจน ภาคเอกชนที่เข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เห็นความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านบริการสุขภาพของประเทศ การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมการเสพติดในประเทศไทยนั้นมีสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับพฤติกรรม การเสพติด เช่น การใช้ธรรมชาติเป็นปัจจัยสนับสนุน 2) การออกแบบบริการที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยง โดยใช้แนวคิดแบบองค์รวมและเฉพาะบุคคล 3) การพัฒนาบริการที่หลากหลาย และสร้างมาตรฐานที่เทียบเท่าระดับสากล 4) การสร้างความตระหนักรู้ในสังคม เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสพติด เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและลดการตีตรา และ 5) การพัฒนาโปรแกรมดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้จุดแข็งของประเทศไทยในด้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1.1 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ควรอาศัยโอกาสจากนโยบาย Medical Hub และ Health for Wealth ในการพัฒนากลยุทธ์ส่งเสริม พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเสพติดให้เป็นกลไกเพิ่มการขยายตัวของบริการมูลค่าสูงในระบบเศรษฐกิจสุขภาพของประเทศไทย

6.1.2 กระทรวงสาธารณสุขควรให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นบริการสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยว (Magnet) คือ การส่งเสริมพัฒนามาตรฐานบริการสุขภาพ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและทักษะของผู้ให้บริการ รวมทั้งเสริมสร้างความรอบรู้ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงภัยสุขภาพจากพฤติกรรมเสพติดต่างๆ

6.1.3 รัฐบาลควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมในรูปแบบ Wellness Tourism ด้วยการส่งเสริมการประกอบกิจการบนฐานความรู้และมาตรฐานบริการตามกฎหมาย ที่ปรับเปลี่ยนอย่างทันสมัย (Modernized laws & Regulations) เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจทางการลงทุนและอำนวยความสะดวกทางการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business)

6.1.4 รัฐบาลควรเสริมสร้างและพัฒนาระบบหลักประกันเพื่อการพิทักษ์สิทธิ์ เชี่ยวชาญผู้รับบริการ และให้ความสำคัญต่อการจัดการความเสี่ยงต่างๆ อย่างครอบคลุมในระบบบริการ เพื่อส่งเสริมตำแหน่งยุทธศาสตร์ของประเทศไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สมบูรณ์แบบ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

6.2.1 การเสริมสร้างและเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ อาจต้องพัฒนาจากผู้ประกอบการสถานบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด ซึ่งมีความสามารถและประสบการณ์ในการจัดบริการที่คล้ายคลึงกัน และสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ด้านการจัดบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเสพติดได้

6.2.2 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพควรมีความร่วมมือกับภาคเอกชนผู้ประกอบการในประเทศอย่างเข้มแข็ง เสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการและทำการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ พร้อมทั้งใช้กลไกทางการตลาดที่เหมาะสมกับลูกค้า เตรียมความพร้อมของกำลังคนในระบบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพด้วยหลักสูตรที่พัฒนาโดยกลุ่มสภาวิชาชีพ ร่วมกับการนำเสนอแนวคิดในการจัดบริการแบบเวลเนส (Wellness) ที่หรูหราและราคาสูง เพื่อสร้าง soft power และดึงดูดกลุ่มชาวต่างชาติที่มีรายได้ดีเข้าสู่ประเทศไทย

6.2.3 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ควรเน้นสร้างความรอบรู้ให้แก่ประชาชน ด้วยการให้ข้อมูลสำคัญของบริการ ความรู้และคำอธิบายเกี่ยวกับบริการ (health service literacy) และภาคเอกชนผู้ประกอบการมีอัตราค่าบริการที่สมเหตุผล เพื่อเสริมสร้างการยอมรับในความสำคัญและทัศนคติที่ดีของประชาชน ร่วมกับการเสริมสร้างให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยของประเทศไทยที่มีปัญหาพฤติกรรมเสพติด สามารถเข้าถึงบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างเท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม

References

- Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.), *Action-control: From cognition to behavior* (pp. 11-39). Springer.
- Andreu, M. G. N. L., Font-Barnet, A., & Roca, M. E. (2021). Wellness tourism-New challenges and opportunities for tourism in Salou. *Sustainability*, 13(15), 8246. <https://doi.org/10.3390/su13158246>
- Backman, S. J., Huang, Y. C., Chen, C. C., Lee, H. Y., & Cheng, J. S. (2023). Engaging with restorative environments in wellness tourism. *Current Issues in Tourism*, 26(5), 789-806. <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2076834>
- Bandura, A. (2004). Health promotion by social cognitive means. *Health Education & Behavior*, 31(2), 143-164. <https://doi.org/10.1177/1090198104263660>
- Bandura, A. (Ed.). (1995). *Self-efficacy in changing societies*. Cambridge University Press.
- Boonchaiyanichwatana, S., Utwichai, K., & Kongpaserapan, C. (2020). The situation of drug rehabilitation in the luxury rehabilitation group. Paper presented at the Meeting of the Working

- Group on Developing Guidelines for Promoting Standards and Advanced Medical Services, Medical Innovations, and Drug Rehabilitation, Department of Health Service Support.
- Csirmaz, É., & Pető, K. (2015). International trends in recreational and wellness tourism. *Procedia Economics and Finance*, 32, 755-762. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01458-6](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01458-6)
- Goodarzi, M., Haghtalab, N., & Shamshiry, E. (2016). Wellness tourism in Sareyn, Iran: Resources, planning, and development. *Current Issues in Tourism*, 19(11), 1071-1076. <https://doi.org/10.1080/13683500.2015.1092947>
- Lim, Y. J., Kim, H. K., & Lee, T. J. (2016). Visitor motivational factors and level of satisfaction in wellness tourism: Comparison between first-time visitors and repeat visitors. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 21(2), 137-156. <https://doi.org/10.1080/10941665.2015.1029952>
- Rehab Path Luxury. (2022, November 8). Luxury rehab centers in Thailand. *Luxury Rehab Centers*. <https://www.luxuryrehabs.com>